

ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT JAKO VZDĚLÁVACÍ NÁSTROJ

Díl 2

Mgr. Tomáš Hazlbauer

Nový seriál o žákovských parlamentech na školách určený všem učitelům, kteří o nich přemýšlejí anebo s nimi (spolu)pracují. Seriál sleduje základní parametry pro fungující parlamenty ze tří různých úhlů pohledu: jak je podporuje vedení školy, jak koordinátor žákovského parlamentu a jak třídní učitelé.

Podpora žákovského parlamentu koordinátorem

V České republice je na základních i středních školách přibližně 2 300 žákovských parlamentů (dále jen ŽP), a tím pádem i 2 300 koordinátorů ŽP. Jedná se o pedagoga, který má nad rámec svého úvazku ještě na starosti většinu činností spojených se ŽP. V této specifické roli je učitel od 1 do 5 hodin týdně, dle osobního přístupu k této práci. Obvykle (cca v 65 %) tuto činnost vykonává jedna osoba ve škole, někdy je pedagogů na ŽP více (cca 20 %), na některých převážně SŠ parlamenty osobu koordinátora nemají, což nepovažujeme za šťastné řešení. Proč?

Koordinátorem se člověk nestane jen tím, že dostane na starosti ŽP. Je to velmi specifická práce, která si žádá zvládnutí několika náročných dovedností. Pedagog se tak musí během krátké doby „přeměnit“ z učitele v koordinátora ŽP, který umí uplatňovat konstruktivní přístup při předávání odpovědnosti dětem, pracovat se skupinovou dynamikou a používat prvky zážitkové pedagogiky, což vyžaduje z jeho strany vysoké nasazení a dostatečný prostor a čas, optimálně prošípaný vlastním DVPP.

Práce s cíli žákovského parlamentu

Optimální je, pokud má škola vlastní vizi a strategie, jak ji naplňovat, a občanské vzdělávání a také ŽP jsou jejich součástí. To má obvykle na starosti ředitel/ka, ale s tímto tématem musí přijít koordinátor. Koordinátor by měl mít jasnou představu o tom, proč ŽP ve škole je a co se díky němu žáci učí (především v oblasti občanských doved-

ností a postojů). Cíle ŽP by pak měly být jasně napsané ve stanovách ŽP a v ŠVP. Ukotvovat činnost a smysl ŽP v kurikulárních dokumentech školy.

Předávání odpovědnosti žákům

Do jisté míry se jedná o mistrovství svého druhu: stát se z učitele koordinátorem. Koordinátor by měl používat „mentorovací/koučovací“ přístup a děti na jejich cestě provázet – ať už kladením účinných otevřených otázek, anebo reflektováním zažitého.

Za většinu dění a činností v parlamentu by měli mít odpovědnost žáci a koordinátor by měl s nimi tuto zkušenost reflektovat. Koordinátor je v roli vzdělavatele, který mentoruje, případně zasáhne, pokud je to prostor pro žáky se něčemu naučit.

Odpovědnost však předávejte postupně – adekvátně připravenosti a zralosti jak žáků, tak učitele.

Nejověřenějším metodickým postupem, jak předávat žákům odpovědnost, je práce s rolemi.

Zapojení žáků do průběhu zasedání parlamentu

Koordinátor by měl zajistit, že žáci mají rozděleny role tak, že každý za něco zodpovídá (včetně moderování zasedání) – pokud někdo nemá roli, je aktivním reprezentantem své třídy, a tím pádem účastníkem zasedání, který se zapojuje do diskusí a řešení situací.

Koordinátor by měl pečovat o to, aby se do realizace zasedání a přípravy projektů rovnoměrně zapojovala většina žáků a měla tak vlastní zkušenost s přijímáním odpovědnosti. Postupem času by žáci měli přicházet s vlastními podněty na projekty a získávat podněty od svých spolužáků ve třídách a také od ostatních aktérů ve škole.

Koordinátorem ŽP se pedagog obvykle stává tak za 2–3 roky, kdy by měl kromě předávání odpovědnosti a zapojování většiny žáků do zasedání zvládat i zaměření se na některé klíčové „detaily“. Např. uspořádání prostoru, kladení výtěžných otázek, individualizované zpětné vazby, pravidelně dělat na konci každého zasedání reflexi toho, jak se žáci podílejí na zasedání a co se povedlo, a co je naopak potřeba zlepšit, držet se ročního cíle pro svůj ŽP a nenechat se odklonit jinam... Zkrátka dokázat ostatním i sobě, že ví, co dělá a proč.

Mgr. Tomáš Hazlbauer

Dlouholetý ředitel a lektor CEDU – Centra pro demokratické učení, o. p. s., které se zabývá předáváním odpovědnosti dětem jak pomocí žákovských parlamentů, tak třídnických hodin nebo mentoringy a koučováním.

